

спрямовувати кошти на видатки розвитку, реалізація інфраструктурних проектів – все це завдяки позитивним результатам фінансової децентралізації.

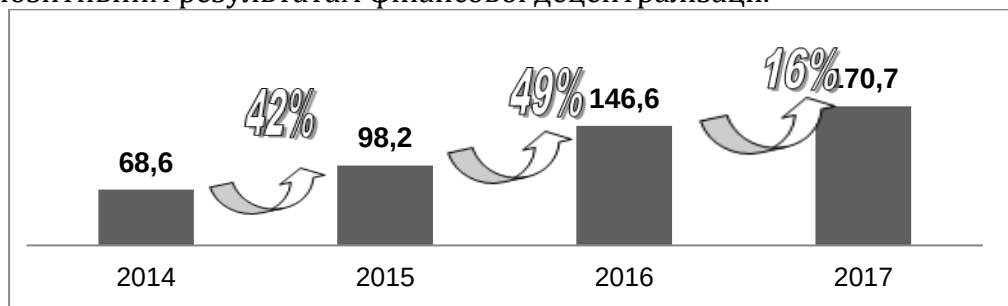

Рис. 1. Зростання власних ресурсів місцевих бюджетів, млрд. грн.

З даного рисунку можна побачити стабільне зростання власних ресурсів місцевих бюджетів, що є позитивним фактором у реалізації даної реформи. Так, з 2014 року по 2017 відбулось значне зростання таких коштів на 102,1 млрд. грн. або у 2,5 рази.

Також, крім передачі органам місцевого самоврядування додаткових видаткових повноважень та стабільних джерел доходів для їх реалізації, було закладено законодавчі основи для стимулювання територіальних громад до об'єднання та переходу на прямі міжбюджетні відносини з ресурсним забезпеченням і повноваженнями, як для міст обласного значення.

Зазначимо, що отриманий досвід діяльності ОТГ показує, що в умовах децентралізації розвиток громад багато в чому залежить від голови ОТГ та від мешканців, які підтримують цього голову. Та найголовніше – від повноважень, які отримує ОТГ. Нові можливості, які для громад та для місцевих бюджетів відкрила фінансова децентралізація, а саме розвиток інфраструктури, надання власних послуг, підвищення рівня медичних й освітніх послуг, належний рівень соціального захисту та інше, в свою чергу, поступово будуть впливати загалом на результати місцевих бюджетів і на показники соціально-економічного розвитку територій, на яких створено ОТГ.

Література:

1. Шевченко О.В. Бюджетно-фінансова децентралізація у контексті підвищення ефективності управління регіонами /О. В. Шевченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/monitor/april08/9.htm>
2. ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ ПЕРШИЙ ЕТАП УСПІХІВ / Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/18/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D1%88%D0%B8%D0%B9_%D0%B5%D1%82%D0%B0%D0%BF_%D1%83%D1%81%D0%BF_%D1%85_%D0%B2.pdf
3. Арабчук Я.І. Фінансова децентралізація – основна складова спроможної громади / Я.І. Арабчук // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2016. – № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2016_1_20

Матюх В.І.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Славкова А.А.

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри фінансів

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

НЕОБХІДНІСТЬ САООПОДАТКУВАННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

У період переходу до ринкових відносин першочергова увага органів державної влади приділяється вирішенню завдань щодо фінансового забезпечення регіонів.

Одним з альтернативних методів наповнення місцевих бюджетів є самооподаткування як «форма залучення на добровільній основі за рішенням зборів громадян за місцем проживання коштів населення відповідної території для фінансування разових цільових заходів соціально-побутового характеру» [1, ст.1].

Даний вид надходжень на території нашої країни не є новим. Самооподаткування використовували ще у 20-30-х роках минулого століття переважно в сільській місцевості і воно мало форму як грошового, так і натурального виразу. На певний період часу, платежі було призупинено, оскільки відбувалося закриття фінансової незалежності на місцевому рівні [2, с.32].

Майже через півстоліття самооподаткування відновилося саме для культурного розвитку сільського населення. Це було закріплено Указом Президії Верховної Ради Української РСР «Про самооподаткування сільського населення» від 23 квітня 1984 р, в якому було законодавчо закріплено функціонування даного виду мобілізації грошових коштів [2]. В цьому Указі були дані настанови прийняття рішень про введення самооподаткування на території відповідної громади, про збір коштів, строки внесення тощо. Надавався певний список заходів, котрі можна фінансувати за рахунок самооподаткування, таких як вирішення питань з благоустрою і озеленення території, збору і вивозу побутових відходів і сміття, благоустрою місць масового відпочинку населення, охорони і збереження пам'яток історії і культури місцевого значення, електро-, тепло-, газо- і водопостачання населення, водовідведення, будівництва і вмісту автомобільних доріг загального користування, мостів і інших транспортних споруд і інших питань місцевого значення [4, с.148].

Це було першим поштовхом для подальшого розгортання самооподаткування по всіх місцевих громадах, а не лише сільських. В ті часи такі надходження були необхідними та становили значну частину місцевих бюджетів. Добровільні платежі громадян були і є необхідними саме на місцевому рівні, це підкреслює самостійність органів місцевого самоврядування. Через самооподаткування залучаються додаткові кошти до місцевих бюджетів, що сприяють соціальному розвитку населення і господарству місцевості.

У 1997 р. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» дає тільки визначення поняттю «самооподаткування», з чого можна зробити висновок, що держава не зацікавлена у такому методі збільшення доходів місцевих бюджетів і відправляє до вищезазначеного Указу, що діє до теперішнього часу. Незважаючи на це, з'являється тенденція до розповсюдження самооподаткування в містах, селах і селищах. Звичайно, не у всіх регіонах країни, але населення розуміє, що це один з альтернативних джерел поповнення місцевих бюджетів для здійснення необхідних видатків задля їх добробуту.

Яскравим прикладом є м. Чернівці, де у 2000 році було запроваджено збір в розмірі однієї гривні з повнолітніх жителів міста і місцева влада використовувала дані кошти для відновлення кладовищ. За даним принципом відбувалося самооподаткування в деяких містах Тернопільщини. Вони також використовували їх саме для покращення стану кладовищ. На жаль, на сьогодні дані території не проводять ці збори, оскільки не всі громадяни, а лише одна четверта робили необхідні внески [1, с.33].

У світі самооподаткування набуло широкого розповсюдження і застосовується для мобілізації додаткових вільних грошових коштів для задоволення як економічних, так і соціальних потреб громадян. В Україні на даний час більшість рішень щодо прийняття самооподаткування відбувається у селищах і селах. Це зумовлено меншою чисельністю населення і відповідно простіше відстежити і проконтролювати рух коштів.

Існує достатньо можливостей для впровадження і функціонування самооподаткування, але вони мають певні перешкоди і проблеми, зокрема:

- 1) відсутність законодавчого акту, що регламентує механізм самооподаткування;

2) низька добровільність самооподаткування, що пояснюється недовірою до органів влади, в т.ч. на місцевому рівні;

3) недостатність кваліфікованих спеціалістів та технічної бази у селах та селищах;

4) відсутність прозорості використання коштів від самооподаткування, нецільове їх спрямування та неефективне використання тощо.

Для усунення проблем і перешкод у практиці самооподаткування та для ефективного розвитку ресурсного потенціалу регіону необхідно:

1) створити відповідну нормативно-правову базу, котра буде чітко регламентувати положення щодо самооподаткування на місцевому рівні;

2) забезпечити кваліфікованими працівниками та технічною базою сільське населення (при необхідності);

3) налагодити контакт з громадськістю; завоювати довіру громадян через відповідні дії на благо регіону, забезпечити прозорість використання коштів від самооподаткування та ін.

Таким чином, застосувавши перераховані вище заходи, можна вирішити проблеми, що виникають на шляху запровадження самооподаткування в Україні, сприяти його розповсюдженню по всій території держави, а головне, «пробудити людську податкову совість». Також варто залучати до вивчення даної тематики вчених та науковців, для майбутнього прогнозування і вивчення даної теми. Спільними зусиллями державної та місцевої влади, можна досягти прогресивних змін у системі самооподаткування, що дасть змогу процвітати регіонам і територіальним громадам.

Література:

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97-вр. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.

2. Письменний В. В. Самооподаткування: історичний досвід та сучасні проблеми / В.В.Письменний // Світ фінансів. - 2008. - Вип. 3. - С. 30-36.

3. Указом Президії Верховної Ради Української РСР «Про самооподаткування сільського населення» від 23 квітня 1984 р. №6853-Х. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/6853-10>;

4. Півень А. Самооподаткування громадян як допоміжний ресурс в системі місцевого самоврядування / А. Півень // Актуальні проблеми державного управління. - 2013. - Вип. 3. - С. 148-151.

Мацук З.А.

к.е.н., доцент кафедри фінансів

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ДЕФОРМАЦІЇ В ЕКОНОМІЧНІЙ КУЛЬТУРІ УЧАСНИКІВ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Сьогодні особлива роль культурних цінностей посідає важливе місце не лише в працях науковців, але й у думках політиків. Нестабільна ситуація на ринку цінних паперів України та невизначеність подальшого шляху його розвитку спонукають до того, що більшу увагу слід приділити неекономічним факторам впливу. Новітня ідеологія ХХІ ст. «розпаковує економіку», тому прогнозується, що з часом вплив культурних цінностей на розвиток ринку цінних паперів буде все більше зростати. Сьогодні homo economicus поступився місцем реальній людині з властивими їй думками, мотивами, ціннісно-нормативними спрямуваннями. Ринок цінних паперів не може розвиватись осторонь психології та ідеології та потребує культурної детермінації у вирішенні проблем його подальшого розвитку.

Деформації в економічній культурі учасників ринку цінних паперів приводять до фінансових катаклізмів, у результаті яких ринок цінних паперів відкидається на десятки років назад у своєму історичному розвитку. Культура визначається не переконаннями